

Circulaire till samtelige Herrar Postförvaltare i Riket.

Som Kongl. Maj:t i Näder befallt, att en postgång för vintermånaderne skall öppnas emellan Haparanda Post-Contoir i Sverige och Altens i Norrige, hvilken sättes i ett sammanhang med de ordinarie Svenska posterne emellan Haparanda och Helsingborg samt Ystad och de emellan Haparanda och Fredricshall eller Kongsvinger gående; så har jag sådant till behörig efterrättelse skolat Herr Postförvaltaren tillkännagifva; äfvensom att denna post afgår från Haparanda till Alten och de i Finmarken samt Nordlandet belägne orter och städer hvarje vinter Sex gånger fram och åter hvar fjerde vecka, och kommer första posten att från Haparanda afsändas den 5 instundande November.

Med Charteringen och Paketeringen af de bref, som vid det Hr Postförvaltaren anförtrodde Post-Contoir kunna blifva inlemnade, för att fortskaffas med denna Post-inrättning, förhålles på enahanda sätt som hittils med bref till Norrige.

Porto för dessa bref betalas lika med hvad för bref på Norrige redan stadgadt blifvit eller med 10 Skillingar Banco lodet, dock få, i anseende till den svåra transporten, ej bref af högre vigt än 8 lod, och inga under recommendation, till afsändning, med denna post emottagas. Stockholm d. 1 Augusti 1822.

W. CARPELAN.

G. Hallgrén.

Erik Lindgren

Några anteckningar om posten i **Muonioniska och dess omgivning**

Copyright: Erik Lindgren

Posthistorisk skrift 393

Förord

Med de fragment av mitt postarkiv som blev kvar i Växjö i samband med en plötslig avveckling på grund av platsbrist här, har jag inte stora möjligheter att åstadkomma några längre sammanhängande skildringar. För detta krävs lån av akter från Postmuseum eller i de flesta fall besök i Riksarkivet, där f d poststyrelsens omfattande centralarkiv förvaras sedan cirka fem år.

Jag kan ändå inte underlåta att krama ur vad jag möjligen kan, ur det i Växjö ännu befintliga obetydliga materialet och komplettera det med uppgifter från andra tillgängliga källor, t ex mikrofilmen av Holms excerpter, Grapes bok "Postkontor och postmästare" samt personallängder.

Det lilla material som blev kvar i Växjö i brådskan, omfattar kopior av originalhandlingar i bl a de fyra kapslar som var avsedda för arkivnummer från och med 3001 i min förteckning, totalt c:a 0,4 hyllmeter, utöver dupletter av material som fanns av lägre nummer samt förlagorna till redan tillverkade häften. Vid besök på Postmuseum tycker jag mig ha kunnat konstatera att det på hyllorna för mitt arkiv inte f n är plats för detta material men jag hoppas ändå att det inte kommer att kastas. Den kanske obefintliga faran för en sådan åtgärd ger mig emellertid anledning att, så mycket de avtagande krafterna medger, efter hand undersöka om något av restmaterialet kan utnyttjas till ytterligare häften i den posthistoriska serien.

Detta lilla häfte är sålunda ett nytt försök, ett halvt år efter att jag skrev manus till mitt senast utgivna häfte "*Posthistoria från några lantpostkontor i Dalarna*". Inspirationen fick jag av en vän i Växjö Filatelistförening. Dennes hembygdssamling omfattar visserligen inte Muonionalusta, som blev nytt namn för titelbladets ort, men medvetenheten för hans intresse för Norrbotten gav mig skjuts nog när jag vid hastig genomgång av de fyra nämnda kapslarna fick nr 3439 i min hand. Det rör sig om fåtaliga blad.

Jag försöker ändå i detta häfte liksom i andra skrifter ge exempel på händelser som belyser problem i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda, i detta fall, en enda incident. Genom personallängder har jag lyckats få fram namn på postanstaltens föreståndare under vissa tidsperioder.

Jag måste reservera mig för stavningen av personalens namn eller för förekommande ornamn. Handskrifter är inte särskilt lättlästa. I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten.

Växjö i december 2000

Erik Lindgren

Inledning

För detta häfte har jag tillfälle att bli anlitad av en kopia ur de så kallade "Holms excerpter" som tidigare förvarades i ett separat rum i postens centralarkiv i en källare vid Mäster Samuelsgatan. I stort sett hela centralarkivet har numera överfört till Riksarkivet. Holms excerpter utgör en samling avskrifter ut Riksarkivets handlingar, till större delen gjorda under tidiga år på 1900-talet.

Den otroligt energiske postmästare Teodor Holm använde då en mycket stor del av sin fritid till att göra stenografiska utdrag ur de handlingar i riksarkivet som på något sätt berörde den postalhistoriska delen. Dessa skrevs efter hand ut i "klarskrift" av biträden vid poststyrelsen i Stockholm. Många av de uppgifter som Holm på detta sätt gjorde lättillgängliga, har använts av det fåtal som senare velat forska efter fakta, vilka kunnat beröra lokala förhållanden runt om i vårt land. Detta har underlättats för dem, som inte vistas i Stockholms närhet, genom att excerpterna omkring 1980 fotograferades på mikrofilm.

Holms anteckningar berör utvecklingen från tiden redan före det svenska postverkets födelse 1636. Detta har blivit kunnat klargöra bilden varför det fanns ordnad postgång åtminstone från 1620. I detta sammanhang kommer till exempel Markaryd, såsom ett "gränsepostkontor" med i bilden, landets "äldsta landspostkontor".

Teodor Holm hann med att göra sina excerpter fram till ett stycke in på 1800-talet. För perioden från 1851 fanns originalhandlingar tillgängliga för forskare vid postens centralarkiv fram till omkring 1995. Med undantag för ett antal år under 1800-talets första del kan man därför hävda att man till och för blott fem år sedan genom studier i postens egna lokaler kunde "dammsuga fram" allt av intresse för den posthistoriska utvecklingen över hela landet.

Denna möjlighet utnyttjades flitigt men efter överförandet till Riksarkivet har bilden blivit en annan. En bidragande orsak till detta torde vara att ansvariga inom Posten Sverige AB inte förefaller ha samma varma intresse för historien som topparna i det tidigare postverket hade.

Även tämligen vana forskare kan ha svårt för att på rimlig tid förklara sina önskemål för Riksarkivets personal. För dem som bor utanför stockholmsområdet tillkommer dessutom dryga kostnader för resor och uppehälle.

Det är tack vare en handling i Holms excerpter som jag denna gång kan gå tillbaka till 1800-talets början. Med få undantag har mina tidigare skrifter berört utvecklingen med början som tidigast under 1860-talet. Den excerptutskrift som återges på vidstående sida i förminskad storlek har nr 21200 i mikrofilmen. Excerpten har fått den handskrivna rubriken "*Kapellpredikanten i Muonioniska söker ersättn för bestyr med norska posten*".

Texten talar för sig själv. Matthias Kolström säger sig i brevet ha fått uppdraget av Kungl. Maj:t att expediera den norska posten men saknar ersättning för sitt bestyr. Detta var för 200 år sedan, då totala antalet postkontor i vårt land uppgick till 110. Därutöver bestod postpersonalen, av förutom ledningen i Stockholm och postmästarnas eventuella skrivbiträden, bara av ett antal postbönder som såg till att deras drängar förde posten i den mån de inte själva var engagerade i det viktiga värvet. Man får väl tolka Kolströms "förordnande" som ett uppdrag att se till att postföringen fungerade.

Anteckningen nederst till vänster visar att Holm gjort excerpten ur en bilaga i ett brev från överpostdirektörsämbetet i juni 1800. Vad som saknas här är resultatet av Kolströms anmälan. Vi kan lämna det därhän för att komma vidare till tiden för tillkomsten av fasta postanordningar utöver de nämnda postkontoren. Vi flyttar oss då 30 år framåt.

Ett regeringsbeslut 1830 om förbättrad postgång medförde en väsentlig utvidgning av postnätet med bl a nya postlinjer. Några nya postkontor hade tillkommit under seklets första decennier, däribland det i Haparanda, ditflyttat från Torneå 1810 i samband med Sveriges förlust av Finland. 1830 års ovannämnda beslut omfattade också inrättande av postuppsyningsmansplatser, vilka formellt sägs ha tillkommit därigenom, de första år 1832.

I praktiken hade det redan funnits ett fåtal s k postuppsyningsmän, huvudsakligen i anslutning till sjöpostlinjer. De formellt inrättade postuppsyningsmansplatserna innebar tillkomsten av en andra typ av "fast postanordning". I Norrbotten öppnades sådana den 1 mars 1832 i Boden, Gällivare, Jokkmokk och Övertorneå. Däremot blev det inte någon sådan i Muonioniska men däremot den 1 juli 1832 i det drygt åtta mil längre norrut belägna Karesuando. Inte förrän den 15 september 1860 inrättades en postuppsyningsmansplats i Muonioniska.

1800 6/5

Inkom d. 6 Maji 1800

(Tit. til Landshöfdingen)

Då K.M:t förordnat mig at i Muonioniska expediera norska posten, och jag ännu intet kommit til åtnjutande af den lön, som jag, strax efter inrättningen af denna post, för Herr Befallningsman Syhr, uppå hans tilfrågan, yttrade mig för expeditionen behöfva; så får jag nu min anhållan om någon wedergällning för min befattning med norska posten hos (tit.) sjelf i djupaste ödmjukhet förredraga, och i lika ödmjukhet hemställa, om intet en årlig lön af Tolf Eder billigt kunde mig derföre ansås, hvilken lön jag, ifrån den tid då meranämnde postgång börjades och så länge den warar, finge njuta. Otillräckeligheten af den lön, som Muonioniska kapellag, blott 35 røkar, kan bestå kapellprästen, twingar mig at med jakt, fiske och annat arbete ofta på flere mils afstånd ifrån bostället söka fylla, hvad som brister i den ^{ordliga} utkomsten för mig och de mina, och derföre blir min tidspillan med norska posten mig ofta nog kännbar. Mätte denna min belägenhet undanröjda all tanka om smutsig egennytta hos mig, och beweka (tit.) at på min ödmjukaste ansökning utverka ett gynnande utslag! under hwars afvaktan, och framgent, jag med djupaste wördnad framhårdar

o.s.v.

Matth. Kolström

Cap. Predikant i Muonioniska

/Bilaga till 1800 16/6 af 3pd./

Det är oklart hur starka skäl Kolström hade för att motivera sin ansökan. Poststyrelsen skulle låta tillsätta postuppsyningsmän genom att "*tjänliga personer med Eder vetskap av vår Befallningshavande utses och förordnas för att i Över Torneå och Pajala avsända, emottaga och utdela brev mot åtnjutande av tjugo fem riksdaler i årligt arvode på vardera stället*". Kolströms uppdrag torde ha börjat vid tillkomsten 1797 av en vintertiden månatlig postföring från Torneå till Kautokeino i Nordnorge med en delsträcka genom Finland.

Circulaire till samtelige Herrar Postförvaltare.

Enligt Kongl. Maj:ts Nådiga befallning kommer den postgång, som hittills under loppet af vintermånaderne, från den 5 November till den 24 Mars, en gång hvarje månad, ägt rum emellan Haparanda PostContoir i Sverige och Altens i Norrige, och hvilken stått i ett sammanhang med de Ordiparie Svenska Posterne emellan Haparanda och Helsingborg samt Ystad och de emellan Haparanda och Fredricshald eller Kongsvinger gående, hädanefter att äfven under loppet af Sommarmånaderne på enahanda sätt fortfara, så att posten bör hvar sjerde vecka hela året igenom eller inalles 12 gånger nämnde PostContoir emellan befordras, hvilket jag till Herr Postförvaltarens efter rättelse velat härmed tillkännagifva, äfvensom att ifrågavarande Sommarpost, som kommer att detta år taga sin början i fortsättning af Vinterposten, afgår från Kongsvinger Thorsdagen den 27:de innevarande månad, till Haparanda, hvarifrån densamma omkring medlet af nästa månad vidare fortskaffas till Norrige.

För öfrigt har Herr Postförvaltaren att i afseende, så väl å Charteringen och Paketeringen af de bref, hvilka med ofvannämnde Post-inrättning böra fortgå, som äfven rörande Portofgiften för dessa bref m. m., ställa sig till efter rättelse de föreskrifter som i mitt Circulaire af den 1 Augusti 1822, angående vinterpostgången, äro meddelde. Stockholm den 31 Mars 1828.

W. CARPELAN.

Postlinjen till norska Finnmarken via bl a Muonioniska försiggick till en början bara under vinterperioden med en tur i månaden men utsträcktes att även fullgöras under sommaren (utdrag ur "Circulaire till samtelige Herrar Postförvaltare" den 31 mars 1828.)

Circulaire till samtelige Post-Förvaltare i Riket.

Som till min kunskap kommit, att den allmänna föreskriften i afseende på expeditions-sättet af till Norrige adresserade bref, neml. att de böra Charteras och Paketeras till adressorten, icke blifvit iakttagen vid Postgången vintertiden öfver Haparanda till Norrska Finnmarken; så har jag, innan denna Post-inrättning för i år varder öppnad, härigenom velat erinra Herr Postförvaltaren, att alla å Post-Contoiren i Sverige, till Norrige adresserade, inlemnade bref, böra Charteras och Paketeras till adresse-orterna, och derjemte å Paketerne antecknas hvilken väg de böra fortskaffas, antingen öfver Strömstad, Karlstad eller Haparanda.

Utrikes Bref till Norrige, hvarföre lösen bör Svenska Postverket godtgöras, Charteras deremot på hittills öfligt sätt till något af förberörde Gränse-Post-Contoir, allt efter adressorten och årstiden. Stockholm den 21 Sept. 1824.

W. CARPELAN.

L. S.
C. J. L. Fyrwald.

Till Norge fanns under en tidsperiod tre postföringslinjer, nämligen via Strömstad, Karlstad och Haparanda. Detta framgår bl a av ovan återgivna cirkulär. Mindre än ett år senare gav Kungl.Maj:t postverket rätt att sända brev från alla svenska postkontor via en postlinje till Norge öfver Östersund (cirkulär 22 augusti 1825).

Kapellpredikanten Kolström fick inte uppleva den statushöjning som hans hemvist tillerkändes från den 15 september 1860, men väl hans efterträdare. Muonioniska blev för övrigt den allra sist tillkomna postuppsyningsmansplatsen i Norrbotten. I Västerbotten öppnades däremot ytterligare sex postuppsyningsmansplatser den 1 maj 1861. Det var de sista i vårt land. Behovet av fasta postanordningar löstes därefter på ett mera effektivt sätt.

Regeringen bemyndigade nämligen den 9 mars 1860 generalpoststyrelsen att *"å lämplige ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att såsom speditionskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition"*. Formuleringen *"nytt slag av poststationer"* kan möjligen tolkas som att postuppsyningsmansplatserna på sina håll hade kallats "poststationer".

Regeringens bemyndigande föranledde poststyrelsen att förhöra sig hos länsstyrelserna om behovet av sådana poststationer. Länsstyrelsernas allmänna kungörelser lämnade vägen öppen för framställningar om poststationer, framställningar som naturligtvis prövades noga före beslut.

Det kan vara av intresse att notera hur generaldirektör Wilhelm Roos angav en orsak till beslutet om poststationer på landsbygden. I sin historiska återblick i verkets första verksamhetsberättelse omtalade han, att brevlådor hade uppsatts vid allmänna postvägar med början 1855 under vissa förutsättningar. Ett villkor var att en kommun eller flera korrespondenter på en ort förenade sig om att genom en lämplig person svara för tömning på behöriga tider av brevlådan. Detta reglerades genom ett kungligt brev den 9 mars 1855 och av postmedel betalades 15 kr om året för bestyret med brevlådan. Men så skriver Roos följande:

"Då emellertid denna utväg till postutväxlingens underlättande endast i ringa mån av allmänheten anlåtats, beslöts år 1860 inrättandet av ett nytt slag poststationer, vilka skulle utgöra en art filialkontor till närmast liggande postkontor eller postexpeditioner".

Efter den tveksamma starten under 1861 och introduktionen av förenade post- och järnvägsstationer 1863 blev det så småningom ganska vanligt med framställningar om nya poststationer.

En åtgärd var att byta ut postuppsyningsmansplatserna mot poststationer, en statushöjning för varje sådan ort, kan man kanske säga. Redan i februari 1861 började denna omstrukturering. I Muonioniska fick man vänta länge. Inte förrän den 1 oktober 1865 öppnades poststationen där. Den skulle flyttas flera gånger, detta med namnbyten som följd.

Muonioniska

Kapellpredikantens tid som postbas var förbi, när poststyrelsen fattade beslutet om en formell postuppsyningsmansplats i Muonioniska. Vad var naturligare att anlita den säkraste mötesplatsen i orten till knutpunkt för postärenden? Handlanden Frans Bernhard Forsström fick förtroendet. Han hade förmodligen på samma villkor som sina företrädare under tiden sedan linjestarten 1797 under de senare åren haft uppsyn över postföringen till och från finska gränsen. Därifrån fördes den - troligen med på danskt initiativ tillsatta postförare - genom Finland upp till norska ändpunkten.

Funktionen som postuppsyningsman hade den då 45 år gamle Forsström redan på grund av sitt engagemang med tillsyn över postföringen. Men hans status höjdes genom att hans affär kunde kallas postuppsyningsmansplats.

Ännu ett steg i statushöjningen kom fem år senare, då en poststation öppnades i Muonioniska med Forsström som föreståndare. Poststationen lydde under postkontoret i Övertorneå och föreståndarens ersättning blev 100 kr om året. I Övertorneå hade funnits en postuppsyningsmansplats sedan 1832 med ett årsarvode på 25 riksdaler. Detta hade bytts ut mot ett postkontor vid utgångern av 1855 enligt ett kungligt brev, daterat den 30 maj 1855.

Abraham Montell blev den förste postmästaren i Övertorneå och han var sålunda Forsströms chef. Han blev liksom kolleger runt om i landet genom poststyrelsens cirkulär den 27 september 1875 anmodad att lämna vissa uppgifter om omsättningen vid underlydande poststationer. Sådana fordrades för bedömning om redan befintliga poststationer var lönsamma och behövliga. Eftersom behövligheten ifrågasattes, skrev postmästare Montell i sitt brev till poststyrelsen den 26 januari 1876 bl a följande:

"Indragning av ovanstående, härunder lydande poststationer torde vara till men för tjänstemän och den korresponderande allmänheten i dessa vidsträckt spridda orter och torde den nytta och gagn, som genom berörde stationer beretts, svårigen kunna annorledes ersättas".

Berörda poststationer var de i Karesuando, Korpilombolo, Muonioniska, Pajala, Svanstein och Vittangi. Vid fyra av dessa var års-

intäkterna för frimärksförsäljningen så pass stora att de i stort sett täckte föreståndarnas årsarvoden, i Muonioniska kr 100:88 år 1875. Vid två poststationer, Korpilombolo och Pajala, var det ekonomiska utfallet mycket bättre. Någon form av den i större delen av landet förekommande kronobrevbäringen, som enligt ett riksdagsbeslut skulle upphöra, hade inte funnits inom detta område. Resultatet av undersökningen på grund av nyss nämnda cirkuärnotis 1875 blev för Övertorneå postområdes del inte någon poststationsindragning.

Uppgifter rörande redovisande poststationers verksamhet under föregående åren, uppställd i enlighet med Höf. Poststyrelsens Cirkulär den 27 september 1875.

Poststationens namn	År	Antal poststationer	Inkomst			Utgång	Balans	Överskott
			Post	Andra	Samtliga			
<i>Karesuando poststation, under 1/2 åren 1875</i>								
1:2 - dit	1873	14	64 45					
2:2 - dit	1874	6	35 12					92 15
1:2 - dit	1874	9	53 72	3 21	1 89	5 30		
2:2 - dit	1875	4	48 33	11 76				105 12
1:2 - dit	1875	26	13 25	2 27		5 12		
2:2 - dit	1875	9	12 67	8 24				49 99
<i>Korpilombolo poststation, under 1/2 åren 1875</i>								
1:2 - dit	1873	37	53 72					
2:2 - dit	1874	57	57 97					113 24
1:2 - dit	1874	65	70 57	7 12		3 12		
2:2 - dit	1875	74	131 81	9 65				292 52
1:2 - dit	1875	76	115 97	12 60		75	6 95	
2:2 - dit	1875	98	20 72	5 44		1 42		236 58
<i>Muonioniska poststation, under 1/2 åren 1875</i>								
1:2 - dit	1873	30	62 05					
2:2 - dit	1874	21	49					111 05
1:2 - dit	1874	39	66 66			6 24		
2:2 - dit	1875	53	45 51					118 57
1:2 - dit	1875	56	57 07			10	3 10	
2:2 - dit	1875	25	45 18			56	27	100 32
<i>Pajala poststation, under 1/2 åren 1875</i>								
1:2 - dit	1873	16	209 92					
2:2 - dit	1874	147	15 67					366 52
1:2 - dit	1874	189	187 24			10 84		
2:2 - dit	1875	136	184 21	14 26		1 05		400 52
1:2 - dit	1875	120	167 97	17 44		2 84		
2:2 - dit	1875	229	208 21	13 25		6		422 32

Detta är en förminskad kopia av övre delen av postmästare Abraham Montells redovisning till poststyrelsen enligt anmodan i cirkulär.

Frans Bernhards avtal med postverket övergick från den 8 maj 1883 till Gustaf Forsström. Denne skrev tio år senare till poststyrelsen den 5 april 1893 och sade upp sitt avtal på grund av avflyttning från orten. Han tillade:

"Då ingen svensktalande person finnes här på platsen får jag även föreslå att, om möjligt, stationen måtte flyttas till Muonionalusta kyrkoby, som ligger 6 kilometers väg härifrån (just vid den väg efter vilken posten färdas) och där kapellpredikanten Otto W. Zeidlitz vore villig att åtaga sig ovan nämnda befattning".

Handläggaren av ärendet vid postinspektionen i Sundsvall har kompletterat den geografiska uppgiften med att kyrkobyen låg vid vägen söderut. I Övertorneå var sedan 1891 Gusten Boström postmästare. Han skrev till postinspektionen med anhållan att nämnde Zeidlitz måtte förordnas att redan från den 1 maj uppehålla befattningen. Men helt så enkelt kunde frågan inte lösas, för Boström tillade följande:

"Då den väglängd, som de resp postskjutsande mellan Pajala och Muonioniska samt Muonioniska och Karesuando hava att forsla posten, därest Muonioniska poststation flyttas 6 kilometer också förändras, torde möjligen också nya skjutskontrakt behöva uppättas".

Postinspektör Uddo Zachrisson i Sundsvall uppdrog genom remisspåskrift åt postmästaren att *"efter vederbörandes hörande avgiva yttrande, dels huruvida genom förflyttningen förorsakas någon avsevärd olägenhet för orten, dels ock huruvida poststationens namn anses kunna bibehållas eller om detsamma bör förändras till Muonionalusta".*

Postmästare Boström lät poststationsföreståndare Forsström svara på den frågan. Hans svar blev *"att genom stationens förflyttande till Muonionalusta ingen olägenhet uppstår för den på svenska sidan riksgränsen boende befolkningen, men väl för finnarna, som bo tätast mitt emot den nuvarande stationen. (Finnarna ha dock post på egen sida). Stationens namn bör kanske ändras till Muonionalusta".*

Postinspektionen skrev den 15 maj 1893 till poststyrelsen med bifogande av ett förslagskontrakt med kapellpredikanten Zeidlitz för dess godkännande samt med anhållan om poststyrelsens beslut att flytta poststationen enligt förslaget. För denna del av ärendet blev det grönt ljus, som man säger ibland, men namnfrågan kommenterade Zachrisson på följande sätt:

"Vad angår den ifrågasatta förändringen av namnet tillåter sig postinspektionen vördsamt framhålla, att, då förslaget om samma

poststations förflyttning icke tillkommit med anledning därav, att å den senare platsen är att vänta större posttrafik än å den förra, utan grundar sig endast på den omständigheten, att i Muonioniska icke finnes någon person, som lämpligen kan sköta poststationen, förhållandena i orten måhända snart nog kunna så förändras, att återförflyttning av poststationen till des förra plats kan komma att ifrågasättas.

På grund av vad sålunda blivit anført, och då dessutom bibehållandet av poststationens nuvarande, hävdvunna namn icke torde föranleda några avsevärda olägenheter, får postinspektionen lika värdsamt förorda, att omskrivna poststation tillsvidare, även efter dess förflyttning till Muonionalusta skall benämnas Muonioniska".

Munkfors	Nord Latornäs, Lars Johan, St. med	600 ref. 02 359/1116	3/20
Munktorp	Nord Latornäs, Per Axel, St. med	420 ref. 02 359/1116	3/20
Muonionalusta	Ellis, Arthur Gabriel / Petersen, Peter Kronell, Karl Olof / Petersen, Peter	420 ref. 02 359/1116 350/1116	3/20
Murjok	Nord Latornäs, August, St. med	425 ref. 02 359/1116	3/20

Anteckningar i den handskrivna boken "Uppgift å Poststationerna i Sverige, upprättad i början af år 1896" omfattar i många fall åtskilliga års förändringar. Innan s k poststationskort infördes, påbörjade man i poststyrelsen ytterligare en handskreven bok med ungefär samma kolumnindelning.

Citatet på föregående sida speglade postinspektionens uppfattning. Den i Muonionalusta redan tillsatte poststationsföreståndaren för poststationen med namnet Muonioniska visade sig emellertid önska få en namnförändring till stånd. Han skrev den 15 september 1893 till poststyrelsen bl a följande:

"Till Kungliga Generalpoststyrelsens välvilliga beprövande har jag att värdsammast föreslå att poststationen Muonioniska framdeles måtte benämnas Muonionalusta, därvid såsom skäl till denna namnförändring framhållande följande omständigheter:

- 1) Att poststationen sedan den 10 sistl. Juni icke längre är förlagd i Munonioniska utan i Muonionalusta, d v s kyrkbyn inom församlingen med samma namn, så att namnet Muonioniska redan på den grund är mindre lämpligt. Skulle en gång framdeles stationen återflyttas till Muonioniska, så är det oaktat, namnet Muonionalusta även då riktigt, alldenstund Muonioniska tillhör Muonionalusta församling.
- 2) Att Muonioniska är namn på en obetydlig by, då Muonionalusta däremot är namn på såväl kyrkobyen som församlingen i sin helhet; och torde det sålunda vara lämpligare att stationen bär namn efter den församling vars post den ombesörjer än efter en avlägsen av några nästan öde och folktomma gårdar bestående by, Muonioniska, vars folkmängd enligt kyrkoböckerna visserligen utgör 29 personer, men varav hälften uppehåller sig å annan ort dels inom riket dels i Norge eller Finland, så att f n endast 16 personer verkligen uppehålla sig i byn, vilka kvarvarande samtliga äro inhyses, backstugfamiljer eller fattighjon.
- 3) Omkring en mil från Muonionalusta och Muonioniska poststation bär den i Finland belägna församlingen även den namnet Muonioniska, genom vilken namnlighet icke sällan uppstår missförstånd och obehag för den korresponderande allmänheten, ity att hit ofta anländer post, även karterad dylik, avsedd för inom nämnda Muonioniska församling i Finland bosatta personer, vilka därigenom riskera att få sin post försenad".

Den i juni 1893 nytillsatte postmästaren i Övertorneå, Karl Horney, anförde i ett brev till postinspektionen den 28 september 1893, "att förändringen i fråga kan hava rätt många skäl för sig såsom i skrivelsen förmåles, men namnet blir tungt och för icke finsktalande svårt att utsäga"

Horney uppgav också, "att de flesta brev, som härifrån dirigerats till Muonioniska poststation varit adresserade till endast Muonio (såsom adressort), en gemensam benämning på de nära varandra liggande byarna Muoniovaara, Muonionalusta och Muonioniska".

På detta nya förslag ville postmästare Horney inhämta synpunkter från poststationsföreståndare Zeidlitz. Denne anförde den 18 oktober 1893 bl a

"dels att namnet Muonio egentligen torde beteckna de två å finska sidan riksgränsen belägna byarna Övre och Nedre Muonio, ehuru i dagligt tal däruti inbegripes även åtskilliga svenska byar, vadan benämningen är svävande och obestämd;

dels ock att namnet Muonio, mig veterligen, icke finnes, vad Sverige angår, erkänt i några officiella handlingar, likasom det ej heller finnes upptaget i stationens 'Svenskt Postortlexikon' (tryckte 1883) under det att namnet Muonionalusta däremot besitter alla dessa fördelar;

dels slutligen att finska postverket redan tagit vara på den föreslagna kortare benämningen, i det att den inom Muonioniska församling i Nedre Muonio by i Finland cirka en mil härifrån belägna poststationen bär efter byn namnet Muonio.

Att en del brev hit anlända adresserade till endast Muonio är visserligen sant; men hava de allra flesta varit avsedda för adressater boende å finska sidan, vilka avhämta sin post å nämnda station, och således rätteligen hörande till samma Muonio postområde".

Postinspektionen överlämnade nu ärendet till poststyrelsen med alla dessa synpunkter, kompletterade med ytterligare ett förslag som i efterhand inhämtats från poststationsföreståndaren. Denne hade anmodats föreslå en annan "i möjligaste mån kort benämning å poststationen ifråga".

Förslaget blev "Muonio kapell i händelse namnet Muonionalusta icke ansågs ändamålsenligt". För detta fastnade postinspektionen som i sin redovisning till poststyrelsen den 16 december 1893 "vördsamt föreslog, att Kungl. Styrelsen måtte förordna om Muonioniska poststations namnförändring till Muonio kapell, vilken senare benämning, i övrigt lämpligare än den förra, dessutom har den förtjänsten att kunna med fördel användas, även om poststationen skulle komma att från Muonionalusta kyrkoby åter förläggas till Muonioniska".

Ärendet föredrogs i poststyrelsen den 22 december 1893, då beslutet blev att poststationens namn den 1 februari 1894 skulle ändras till *Muonionalusta*, d v s enligt poststationsföreståndarens förslag och mot postinspektionens önskan om namnet Muonio kapell. I byn med sockennamnet förblev den till och med april 1924 men med växlande föreståndare. Den 1 juli 1895 övertog sålunda kontraktsadjunkten Nikolai Julieboe stationen. Han fick årsarvodet höjt från 100 till 150 kr den 1 februari 1896.

Muodoslompolo

Vid poststationen med det till *Muonionalusta* förändrade namnet övertogs befattningen vid 1889 års ingång av pastor Karl Vitalis Karnell. Han fick uppleva att årsarvodet höjdes med hela 200 kr från den 1 juli 1900, varigenom det uppgick till 350 kr utöver det mindre belopp Karnell kunde ta hem som provision på frankotekensomsättningen.

Den 1 maj 1902 anställdes kapellpredikanten Artur Gabriel Petersson Ellis som poststationsföreståndare. Han följdes vid halvårsskiftet 1912 under en femmånadersperiod av lärarinnan Josefina Fredriksson, varefter bondesonen Oskar Albert Persson tog över från den 1 december 1912 till den 30 juni 1915.

Under perioden efter sekelskiftet hade föreståndarna för poststationen *Muonionalusta* fått byta chefer flera gånger genom ändringar av postområdesindelningen. Till och med april 1902 hade området förvaltats av postmästaren i Övertorneå, under tiden maj 1902 - september 1906 av postmästaren i Boden och under tiden 1 oktober 1906 - 14 december 1914 av postmästaren i Morjärv. Därefter kom poststationen åter att lyda under postkontoret i Övertorneå.

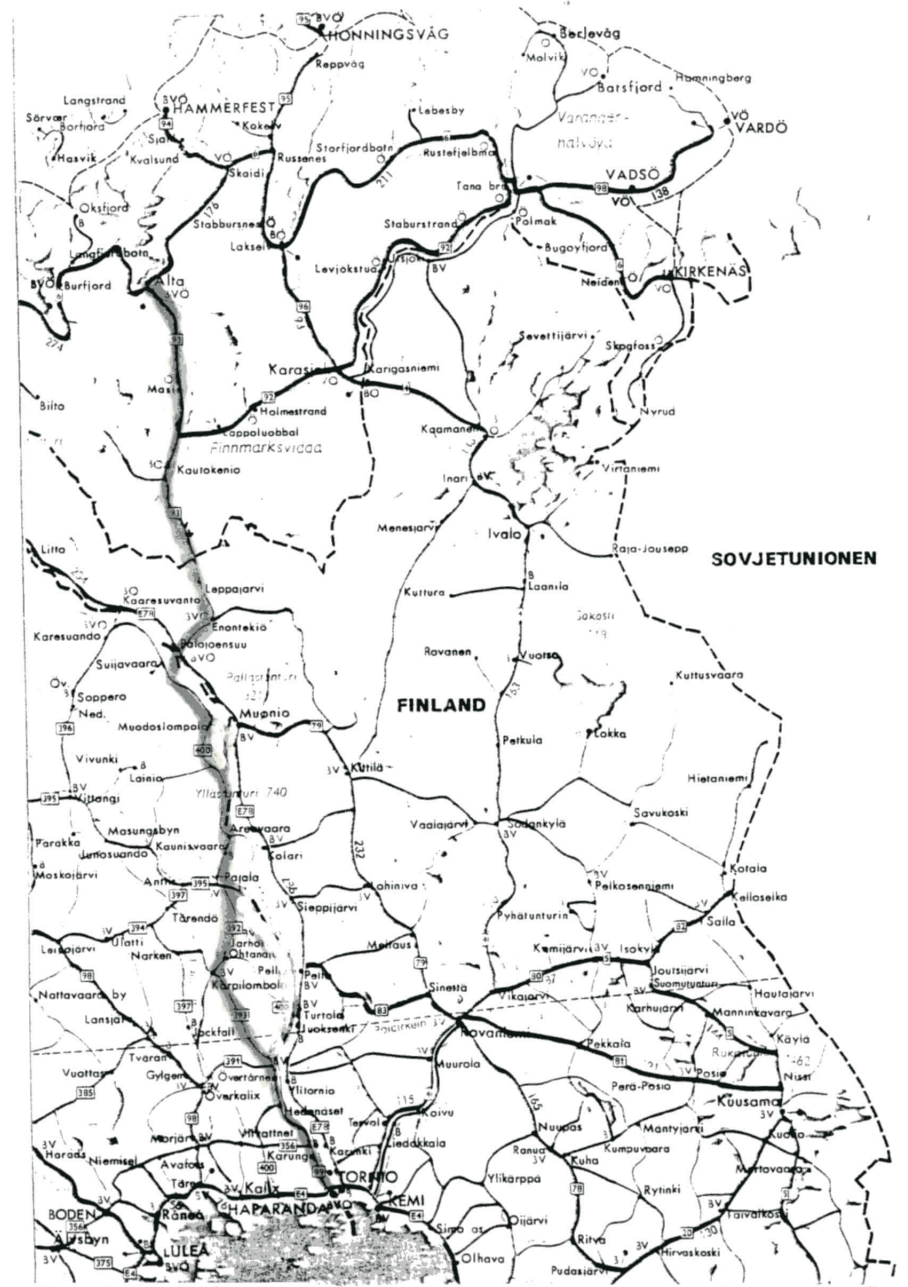
Den 1 juli 1915 tillträdde lärarinnan Hildur Löfstrand som föreståndare efter ett tre månader långt vikariat. Hon fick uppleva ännu en förflyttning och namnändring av poststationen. Denna förändring, som genomfördes den 1 maj 1924, är intressant såtillvida att den kungjordes i poststyrelsens cirkulär som *indragning* av poststationen *Muonionalusta* och *öppnande* av poststationen *Muodoslompolo*.

Hildur Löfstrand följdes från nyår 1925 av ett antal föreståndare för poststationen, som i 1990-talets kostnadsjakt inte kunde bibehållas i AB Postens regi. Den lämnades på entreprenad och blev s k post-i-butik i Konsum.

3:0

Den i nästkommande maj öppnas poststationer benämnda **Adolisberg** vid hållplatsen med samma namn å statsbanelinjen Krylbo—Mjölby i Örebro län, **Helsjön** vid Helsjöns badanstalt i Horreds socken av Älvsborgs län, **Muodoslompolo** i byn med samma namn inom Pajala socken av Norrbottens län samt **Stenstråsk** inom byn med samma namn i Jörns socken, Västerbottens län. Poststationen i *Råsbo* namnförändras samtidigt till **Råsbo**.

Poststationerna i *Muonionalusta* och *Ullbergstråsk* komma att indragas med innevarande april månads utgång.

Ett avsnitt ur en förhållandevis modern karta visar bl a hur vårt lands nordligaste postföring till Norge på en kortare sträcka gick genom finskt område fram till Alta.